

Міжнародний огляд.

Під фашистською диктатурою Муссоліні.

Сенатори і посли — убивці Маттеоті.

Свідство в справі про убивство Маттеоті продовжується й що дня виявляють нові сензаційні відкриття.

Слідчий по найважливіших справах представив обвинувачення в участі у вбивстві Маттеоті сенатора Бергаміні й посла Мазолані. За відомостями судового слідства ці особи є активними учасниками злочинства.

Думині що дня виказує на все нових співучасників і вже запалутав багатьох видатних фашистів.

Недавно бувший товариш міністра внутрішніх справ Фінці написав слідчому великий покаяльний лист, в якому він розповідає про мотиви, що спонукали його взяти участь у вбивстві Маттеоті, а також кидає світло на справу, оскільки уряд мав відомості про це вбивство.

У зв'язку з цим, центральний комітет фашистської партії постановив виключити Фінці з партії "за державну зраду". У відповідь на вимогу слідчого про арешт посла Мазолані Ц.К. фашистів звернувся з прохотом до голови парламенту Рока проти спроби порушення "посольської недоторканності".

Муссоліні шукає опори між робітниками.
Ліберали ведуть кампанію проти уряду, вимагаючи зміни політичного напрямку, не дивлячись на те, що їх виступи можуть спричинитися до під-

тримки революційних течій. У зв'язку з цим Муссоліні шукає підтримки у робітництва, яке ще не остаточно розчарувалося у фашизмі.

Так, на прийомі делегації туринських робітників Муссоліні заявив:

"Буржуазія не виправдала сподіванок, які від неї сподівалися. Фашистський уряд забезпечив промисловцям два роки спокійної роботи, дозволивши розвинути виробництво й одержувати більше прибутку, а також відмовився від стягнення 300 мільйонів військових податків."

Однак промисловці не поділили становища робітників. Як що вони відмовляються від співробітництва з робітниками — очевидно, прийде шукати інших шляхів. Робітники повинні будуть виступати самостійно."

Муссоліні критикував також ліберальну буржуазію, котра не дивлячись на привілеї, що надав їй фашизм, увесь час тримає сторону опозиції.

Промова Муссоліні тлумачиться, як спроба вплинути на ліберальну буржуазію загрозою можливості робітничого руху.

Опозиційна "Мондо" пише, що промова Муссоліні свідчить про значний дефіцит, з яким фашистському синдикалізмові доводиться рахуватись підводячи підсумки свого дворічного існування.

"Ця промова, пише газета, визнає, що держава в руках буржуазії є лише засобом боротьби з пролетаріатом".

Під покровом соціалістичного президента Німеччини.

Німеччина філією америк. філіанста Моргана.

Під час дискусії в німецькому парламенті над репараційними планами Доса, комуністичний посол Розенберг сказав:

"Німеччина стала філією американської фірми Моргана. Німецькою управляє не імперський уряд, а спілка німецьких промисловців, яка залежить від англійських промисловців. Політика репараційних виплат спричиниться до зубожіння широких мас". Наприкінці Розенберг зазначив потребу орієнтації в німецькій політиці на схід і підкреслив, що "боротьба за визволення пролетарських мас — є одночасно й національна політика".

Міністр-соціаліст розганяє муніципальні ради.

Пруський міністр внутрішніх справ, соціал-демократ Северінг видав наказ про роспуск всіх муніципальних рад, котрі мають комуністичну більшість.

В Конені, коло Галле, роботу муніципальної ради засадували буржуазні посли, котрі склали свої повноваження і покинули муніципалітети. Северінг негайно видав наказ про роспуск муніципальної ради.

В Дортмунді обидві робітничі партії і пролетарська ліга скалічених війною, мають більшість в муніципальній раді. Всі три фракції відкинули бюджет міста, запропонований буржу-

азнимі партіями і голосували за комуністичну пропозицію, котра встановлювала широку допомогу безробітним. Під час виборів президії муніципальної ради, комуністи, котрі мають найсильнішу фракцію, вимагали свого голови. Тоді буржуа покинули сесію засідання. Северінг, очевидно, також розжене і Дортмундську муніципальну раду.

Боротьба проти комуністів в Баварії.

Націоналістична фракція баварського ландтагу внесла пропозицію виключити всіх комуністів з комісії ландтагу, щоби "оберегти державу від кому-

ністичної небезпеки і забезпечити добру роботу парламенту". Як бачимо, націоналісти добрі учні соціал-демократа Северінга.

Самовбивство двох комуністів

Терор, котрий панує зараз в Німеччині, настільки жорсткий, поведження з ув'язненими зараз настільки бруталне, що кількість праїтичних в'язнів, які кінчають життя самоубивством, все зростає. Недавно покінчив самоубивством комуніст Кумерфельд. За ним поїсався комуніст Найбахер, котрий в листі зазначив, що він не може винести жорстокого тюремного режиму.

Під пятою польської шляхти.

"Неподлеглиць Жечипосполітей".

Польщу, "самостійну й незалежну" грабує чужоземний капітал на всі боки.

Недавно Італія дала Польщі позичку в 400 мільйонів лір на 10 років, з'обов'язуючи Польщу платити 10 відсотків.

Отже за один рік проценту за ту позичку прийдесть Польщі заплатити 40 мільйонів лір.

Це ще однак не все. Крім величезних процентів. Польща з'обов'язалась, що 40 відсотків м'яса якого закупля тютюну вона робитиме за посередництвом деяких італійських фірм. Оцінюють, що прибутки цих фірм за чотири роки перевищать суму позички Польщі. Таким способом Польща мусла-б виплатити Італії за 10 років в чотири рази більшу суму, ніж Італія її позичила.

Але Італія ще глибше в'їлась в Польщу. Щоб одержати позичку, якої вже ніхто не хотів дати польській шляхті, — Польща згодилась віддати італійським капіталістам в заставу тютюнові фабрики. Коши-б протягом 10 років Польща не повернула боргу Італії, або, коли-б протягом тих десяти років Польща вступила у війну — ті фабрики перехо-

Розгром робітничих організацій.

Зважаючи на майбутній локдаун та загрозу страйками, по всій Польщі провадяться масові розгрома робітничих організацій. За останні часи перевердено численні арешти в Лодзі, Ченстохові і в Домбровському районі. Провокація розвинулася надзвичайно швидко. Поліція вживає найтяжкіших засобів провокування та сама підкидає листівки і брошури.

В польській армії бють.

До польського союму подано запитання, скероване до військового міністра, з приводу мордобиття в польському війську. Запитання наводять багато фактів побиттів новобранців. Бють кулаками, прикладами, киями та багнетами. Нароховується багато поранених.

"А в Румунії ще гірше".

Чому стан облоги.

Румунський уряд запровадив суворий стан облоги по всіх місцях, що раніш були на виїзковому стані. У Бухаресті заборонено всякі громадські збори, щоб запобігти нападкам на урядові установи. Стан облоги запроваджено, зважаючи на збільшення незадоволення населення дорожньою й спекуляцією продуктами харчування. Уряда б'ються, щоб не виникли великі хвилювання по деяких місцях, особливо в Бе-

Селянсько-комуністичні організації в Бесарабії.

Як повідомляє румунська охоранка, в де-яких містах Бесарабії наче-б то було викрито деякі селянсько-комуністичні тайні організації, при чому сфоксовано багато зброї. Румунський уряд, боячись селянського повстання, не дав бесарабському військовому командуванню надзвичайних у повноважень.

сарабії, де збільшився партійський рух.

Неврожай в Бесарабії.

Румунський міністр внутрішніх справ скликав нараду бургомistrzів найбільших румунських міст, щоб обміркувати заходи, за допомогою яких можна було-б запобігти браку хліба, і відновити нормальне постачання містам харчових продуктів. У Бесарабії

через посуху загинуло 75 відсотків озимини. З кожним днем збільшується спекуляція на продукти харчування. За тиждень ціни на жито в Бухаресті підсочили на 80 відс., в Старій Румунії — на 50 відс. Бухарестський бурмістр зазначив, що столицю забезпечено хлібом лише на 2 дні.

Завдання комуністів на Балканах.

З приводу конференції балканської комуністичної федерації, що скінчилась 18 липня в Москві, секретар федерації Георгій Дмитров в розмові з кореспондентом Роста сказав:

"Конференція констатувала, що небезпека війни на Балканах дуже можлива і тому комуністична партія мусить мобілізувати всі сили робітничих і селянських мас, а також проводити енергійну кампанію, щоб запобігти цій небезпеці. Слід підкреслити, що поразка окремих балканських національностей має разом з тим і загально-балканське значення, і перемогу трудящих на Балканах може бути забезпечено тільки в загально-балканському розмірі, за допомогою єдиного революційного робітничо-селянського фронту. Зважаючи на це, конференція зобов'язала балканські комуністичні партії як слід пого-

джувати свою діяльність і всіляко допомагати національно-революційному рухові, ставлячи разом з тим перед собою завдання остаточно звільнити його зпід впливу буржуазних класів.

Щодо внутрішнього стану окремих балканських компартій, конференція як найширше засудила праві й ліквідаційні умови, особливо опортуністичну позицію окремих товаришів югославської компартії в національній справі. Постановою конференції має величезну вагу для революційного руху на Балканах і свідчить про повну єдність дій та про те, що її учасники готові якнайенергійніше боротись проти капіталізму й імперіалізму на Балканах за національне й соціальне визволення балканських народів, за об'єднання їх у спільну балканську робітничо-селянську республіку.

За китайським муром.

Колись в давню давнину Китайська "небесна імперія" (це так називали Китайці свою державу), захищаючи себе від нападів інших народів Азії, — огородила себе величезним кам'яним муром.

Забороною в'їзд до Китаю усім чужоземцям, не дозволяючи також своїм підданцям мандрувати по світах, — китайські володарі-багдикані, наче одрізали Китай від усіх інших країв.

"Все що йде з чужини — лише", казали Китайці й одмежувались від усякої чужоземної культури.

Права, Китайці аж 400,000,000 (чотириста мільйонів), тобто трохи менше за третину усієї людності на землі, але, позавдані обміну культурними цінностями з іншими народами, вони самі не змогли розвинути й їхня колись слава культура, висока наука, вміцніло, містечество, усе занепадало.

Що можна було перейняти в інших доброго, того Китайці не знали, а що було лихого, те саме до Китаю привозило. Минули століття й Європейці з'явилися у Китаї, не зважаючи на мур.

Капіталістична цивілізація Європи не могла задовольнитись близькосхідними ринками збуту. Кольоні капіталістичних держав заповнили увесь світ.

"Дранг нах остен" (тяга на схід) воєнничого капіталізму привела європейських крамарів, попів-місіонерів, банкірів, дипломатів, вояк та політиків до "небесної імперії".

Чи знаєте ви як завойовувє "цивілізація" нові краї? Зпочатку встановлюють "мирні" торговельні стосунки "на користь обох сторін". Тоді насилають місіонери зі "словом божим", "розганяють темряву поганської віри".

Потім починають виникати конфлікти здебільшого на ґрунті обурення торговельними шайраїствами європейських шукачів легкої наживи. Релігійна діяльність попів та національна зневага з боку "цивілізованих" Європейців до всього місцевого також завжди приводить до конфліктів.

Досить першої сутинки тубільців з Європейцями, щоб на охорону "мирних трудівників культури й поступу" з'явилися воєнні кораблі, дреднаути, аероплани...

Китай довго пручався, але повола Європейці забирали в ньому все більшу владу. Ворогуючи поміж собою за "сфери впливу", великі держави об'єдналися все-ж таки задля придушення великого так званого "боксерського" повстання.

А задушивши з нечуваною люттю повстання держави "з метою забезпечення недоторканости Європейців у Китаю", встановили багачко своїх порядків.

Знесилені, збіднілі Китайці були змушені підписати силу ганебних "догворів", де визнавали за Європейцями багачко нечуванних та несправедливих привілеїв.

Європейські (а також американські і японські) пароплави можуть вільно плавати по китайських річках. Настановлено право суду Європейців над Китайцями. У великих містах побудовано спеціальні квартали для представників держав, так звані дипломатичні квартали й багачко інших.

Представники держав об'єднані у "дипломатичний корпус" мають у Китаю величезну владу.

Але визвольний рух Світової Революції розхитує й у Китаю підвалини влади імперіалістів.

І особливо тепер, після угоди Китаю з Рад. Союзом, Китайці прокинулись до боротьби з імперіалізмом і уперто відстоюють свої права.

Засівши у "дипломатичних кварталах" Європейці й Американці, намагаються звідтиля диктувати Китаєві свою волю, але це вже не дається так легко...

І розуміючи небезпеку свого становища, коли революційний рух охопить китайські маси, — дипломати ситують встановити навкруги своїх кварталів справжні "китайські мур".

А в Кантоні "дипломатичний корпус" виголосив нові "правила", згідно з якими Китайцям навіть заборонено заходити до дипломатичного кварталу!

Ці "правила" викликали... страйк китайських робітників, що обслуговували динквартал. Європейці залишилися без жадних засобів до життя. Китайці загрожують навіть не допустити відвозу провіанту.

Ця, досить дрібязкова подія, має разом з тим глибокий зміст і свідчить про рішучий поворот у стосунках Китаю з імперіалістичними державами.

Мури між народами завжди приносять лихо тим, хто їх будує!

Розуміючи це, китайський нарід широко одкриває двері до Союзу Радянських Республік.

А дипломатичні панів капіталістів задохнуться в своїх "динкварталах" в диму революційної пожежі!..

Елько.

Спогади безробітного.

(Докінчення.)

Десь перед полуднем наш йодуповатий "вуйко" — детектив випросився на двір і вже більше не вернувся.

— І хто його такого дурного поставив за детектива? — обізався один з наших з другої камери.

— Чи ви там усе чули? — питались ми через стіну з дощок.

— Все.

— Ну, то глядіть-же, щоб знали, як держатись...

Після полудня прийшло більше поліції і почали нас стергати, як дійсних злочинців. А перед вечером водили нас по одному в другу таку саму шанду "на допрос". Але не винитавши нічого, одного привели і лишили в офісі та брани другого. І так усіх. А полісмен дивився, щоби ті, які вже були на допросі, нічого не переказали тим, що ще не були.

— Але-ж, що це буде далі? — обізався один, — воно я-кось виглядає, що ще й цієї ночі прийдесть тут спати...

— О! це то вже ні! Я йому оцю шанду перевірив, як тільки він цю ніч буде нас тут мучити, — обізався другий,

знаю, то-я сказав їм дуже мало, бо дійсно нічого не знав. При кінці вуйко (він був перекладником) каже до мене, що я дістану яких три роки, як тільки не скажу, хто то поклав то залізо на шину.

— Бо ті всі сказали, що то ти поклав!..

Я хоч трохи й струсив, але зараз-же й подумав, що "як то бі всі сказали, що то я поклав, то нащо ти мене питаєш, щоб я сказав, хто то поклав?" Е, думаю, і тут ти вилупуєш!

— Більше, — кажу — не знаю нічого...

І тим скінчилося.

А як я вернувся назад, то всі вже були на своїх місцях за ґратами. Тепер почали вже всі говорити сміливо, в голос. По короткій розмові виснажилось, що всі питали і лякали в одні й той самий спосіб. Та не-жале були на допросі, нічого не переказали тим, що ще не були.

— Але-ж, що це буде далі? — обізався один, — воно я-кось виглядає, що ще й цієї ночі прийдесть тут спати...

— О! це то вже ні! Я йому оцю шанду перевірив, як тільки він цю ніч буде нас тут мучити, — обізався другий,

(Омелько), який, що справді, як-би тільки оперся плечима, то підняв-би всю шанду.

— Біжи, питай, — каже до мене, — і скажи йому те, що я казав, бо вже більше не можу терпіти...

— Я згодився (бо найкраще вмів говорити по-англійськи) і зараз запитав:

— Доки ми будемо ще тут сидіти?

— Завтра буде суд, а потім або випустимо, або на потяг і до Принс Алберт — обізався полісмен.

— Але-ж тут нема як спати, самий бачиш!

— За мною, всі потвердили криком і биттям кулаками об стіну.

Полісмен якоесь вомком подивився на мене і пробурмотів:

— Будете тихо, цієї ночі ми вас пустимо спати в офіс.

Всі заспокоїлись. А за кілька хвилин, полісмен вніс кілька пар кайданів і кинув їх на підлогу.

Цей раз я вже не був самий останній, бо дуже хотів знати, що то нам буде і все тиснувся вперед.

Ось я-же і в суді. Дивлюсь, а це всі та сама братія, що вчора була. Суддя той, що вчора ставив питання, перекладчик-

півдати.

Аж по хвилі я спамятався і кажу:

— Так.

Полісмен відімкнув ґрати і сказав вийти всім, лиш залишилося по двоє в кожній камері. А як походили, то він сказав лягати всім в ряд. Як ми вже лежали, то позмаив нас в кайдани усіх до купи а крайнього примкнув до ґрат.

— Тепер, — каже — спіть... Ми мовчали, бо через останні дві ночі так намучились, що хоч-би й за шні нас позмаикали, то нічого не сказали-б.

Ця ніч була багато коротша. А в дев'ять годині рано нам сказали трохи пообтріпуватись, бо підемо на суд.

Незабаром вбіг полісмен і сказав, що все вже готове і можна нас вести. Я думав, що на суд поведуть всіх разом. Та де там! Полісмен відімкнув двері, взяв одного за рукав і повів. А коли привів назад, то поставив в офісі так, як й попередно, коли на допрос водили. Забрвав другого і так усіх по одному.

Цей раз я вже не був самий останній, бо дуже хотів знати, що то нам буде і все тиснувся вперед.

"вуйко", так само вже добре нам знайомий. Навіть про те саме і в той самий спосіб нас випитують, лише з тою різницею, що сьогодні на сам перед дають шілувати біблію. По поцідуванню біблії, мені поставили кілька питань, на що я відповів так, як і вчора. При кінці суддя спитав мене:

— Маєш гроші?

— Ні, не маю.

— Маєш, — каже — сидіти два місяці в тюрмі!..

— За що? — кажу, — за те, що не маю грошей?

— Ні, — каже суддя, — за те, що ти крадеш потяг в компанії йшов по ті дорозі і живив "вотер тенки". Приводь другого! — крикнув на полісмена.

Ми пішли. Ну, думаю собі: як ви почнете всіх так судити, як оце мене за те, що рахував тайзи і ховався від дощу в "вотер тенці", то в вас і тюрма не стане, бо-ж у саміх Лі Пасі є кілька тисяч безробітних, які так само мусять повертатись, як й ми. А скільки то їх тепер ходить отак, як оце ми по шілі Канаді?..

Як пересудили всіх, то виявилось, що всі дістали однаково: по два місяці.

Омелько рвав зуба на собі і злився, як той звір, що перший раз попав в клітку.

— Ну й голова в мене! Не-жале, я не міг чого шаста здиктати і в-Орентію? Там-же ще

більші тюрми! Ні, треба було зблукати вперед ціле Орентію й Манітобу, шілами тижнями жити, як звір у лісі, спати кланцаючи зубами під голім небом, жити на несолоній рибі, без хліба, а часами по три й чотири дні шіаком нічого не їсти і, — аж після цього всего опинитись в тюрмі. А що потім буде, як вийдемо з тюрми? Ех, провалився ти все! От гостюємо тут! Ну! Коли-б маю оше на "шифкарту", то не питав-би навіть, що там війна...

— А, не сердься Омелько, — перебили його товариші.

Назад не вернешся, добре що дали по два місяці, все одно тепер роботи нема, а там їсти дадуть... А як висидимо по два місяці, то якраз будуть живня і тоді може піде краще, роботу матимемо...

Нашу балачку перервав Китаєць, що в останне приніс нам "лонч". А зараз по обіді, нам сказали збиратись, бо підемо на стачію.

Як ми були готові, то нас посковували по двоє до купи і три полісмени повели.

По дорозі я спитався одного полісмена, куди поїдемо?

— До Принс Алберт — була відповідь.

Ось уже й потяг. Як ми поїздили в вагон, то там було повно народа, так, що нам не було де сісти. Полісмен сказав кондукторві і кондуктор ви-

гнав людей з одного вугла і зробили нам місце.

— От, нам добре тепер! — обізався хтось з наших. — Так, як панам дають нам місце...

А коли ми поїдали, то всі люде чогось пообертались і дивились на нас. Дивного не було нічого: ми були позамурзувані, як чорти, бо не мивались чотири дні, а дехто може й більше. Одежа теж була на нас чорна, бо деякі мабуть по три-чотири місяці не скидали з себе. І ще й до того посковували ланцями до купи! Чи-ж нема на що дивитись?

Зразу нам було якось соромно, але помоло збулись.

— Значить, їдемо хлопці! — обізався Микола. — Правда, краще, як їхали з Лі Пасу до Годсон Бей?

— Ну й правда, — хтось обізався — як то воно є на світі! "Арештантів", то возять у пасажирському потязі, а безробітних то навіть із товарного скидають...

Омелько висунув через вікно голову на двір:

— Прошай Годсон Бей, бо-дайте згорі! Принс Алберт може буде ліпший!..

(Кінець.)

Товариші! Відновляйте редакцію на "Українські Робітничі Вісти".